

Оксана Анатоліївна МОРОЗОВСЬКА

аспірантка, Київський університет права НАН України; керівник апарату Святошинського районного суду м. Києва
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7903-8172>
e-mail: morozovska28@gmail.com

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТА УМИСНОГО ВВЕДЕННЯ В ОБІГ (ВИПУСКУ НА РИНОК УКРАЇНИ) НЕБЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

У статті визначено зміст предмету умисного введення в обіг (випуску на ринок України) небезпечної продукції. Кримінальний кодекс України передбачає відповідальність за умисне введення в обіг (випуску на ринок України) небезпечної продукції, тобто такої продукції, що не відповідає вимогам до безпечності продукції, які встановлено нормативно-правовими актами, якщо такі дії вчинено у великих розмірах. Вимоги до безпечності харчових продуктів містяться у Законі України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», а до нехарчової продукції – у технічних регламентах, національних стандартах України та інших технічних специфікаціях.

Ключові слова: небезпечна продукція, недоброякісна продукція, технічний регламент

ВСТУП

Кримінальний кодекс України (ККУ) передбачає відповідальність за умисне введення в обіг (випуску на ринок України) небезпечної продукції, тобто такої продукції, що не відповідає вимогам до безпечності продукції, що встановлено нормативно-правовими актами, якщо такі дії вчинені у великих розмірах (ст. 227) [1]. Питання введення в обіг небезпечної продукції в Україні досліджували у своїх роботах П.П. Андрушко, О.М. Готін, У.В. Гулявська, О.О. Дудоров, К.Б. Дудорова, В.А. Клименко, М.Б. Марцінюк, Н.В. Наумчук, А.М. Ришелюк, Т.А. Сокур, Ю.С. Тимошук, М.І. Хавронюк, А.М. Цюра та ін.

МЕТА статті – розкриття змісту предмету умисного введення в обіг (випуску на ринок України) небезпечної продукції та формулювання рекомендацій з удосконалення закону про кримінальну відповідальність.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою дослідження є наукові праці українських вчених та дослідників, а також чинне законодавство України. Застосовано методи аналізу, синтезу, формулювання логічного висновку та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

В юридичній літературі предмет кримінального правопорушення визначається як річ матеріального світу, у зв'язку з якою чи з приводу якої вчиняється кримінальне правопорушення [2, с. 128] або як інформація, у визначених кримінальним законом випадках [3, с. 91].

Предметом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 227 ККУ, є небезпечна продукція, тобто продукція, яка не відповідає вимогам до безпечності продукції, що встановлено нормативно-правовими актами.

Серед вчених та дослідників питання визначення предмету кримінального правопорушення, передбаченого ст. 227 ККУ, є доволі дискусійним.

А.М. Ришелюк предметом цього кримінального правопорушення визначає небезпечну продукцію, що випускається на ринок України. Під продукцією вчений розуміє будь-який виріб (товар), процес чи послугу, що виготовляється, здійснюється чи надається для за-

доволення суспільних потреб [4, с. 768].

Н.М. Наумчук зауважує, що предмет злочину, передбаченого ст. 227 ККУ, на законодавчому рівні визначено недосконало. Предметом злочину може бути лише та продукція, яка не відповідає вимогам до безпечності продукції, що встановлено нормативно-правовими актами. На думку дослідниці, терміном «продукція» охоплюються харчові і нехарчові товари, а також роботи та послуги [5, с. 248-249].

Ю.С. Тимошук також до предмету досліджуваного кримінального правопорушення відносить товари, роботи і послуги. Крім того, дослідниця пише, що неможна визначити предметом умисного введення в обіг на ринку України небезпечної продукції речі, вилучені з цивільного обігу (наркотичні засоби), продукцію, що є джерелом йонізуючого випромінювання, вироби військового призначення, відповідальність за введення в обіг яких передбачена спеціальними нормами ККУ [6, с. 325].

О.О. Дудоров та К.Б. Дудорова слушно вказують на те, що будучи певною діяльністю або процесом, роботи і послуги як такі через відсутність матеріальності – однієї з фізичних ознак, притаманних предмету злочину, не можуть визнаватись предметом злочину, передбаченого ст. 227 ККУ. Якщо ж послуга чи робота знаходить своє вираження як результат, що є предметом матеріального світу, цей матеріалізований результат може бути визнано предметом злочину [7, с. 399].

О.М. Готін пропонує виключити з норми, що розглядається, категорію «продукція», а також звзити властивості товарів до категорії «товари, які не відповідають встановленим вимогам щодо безпеки життя та здоров'я людини», Крім того, необхідним, на думку вченого, також є встановлення кримінальної відповідальності за надання послуг або виконання робіт, які не відповідають встановленим вимогам до безпеки для життя та здоров'я людини [8, с. 65].

До предмету кримінального правопорушення, передбаченого ст. 227 ККУ, В.А. Клименко та У.В. Гулявська відносять небезпечну продукцію, яка виготовлена у процесі виробництва на території України або території іншої держави і переміщена на територію України законним чи контрабандним шляхом, яка не відпо-

відає вимогам до безпечності продукції (є небезпечною для життя та здоров'я людей, прав споживачів, безпечних умов праці, довкілля), тобто вимогам, встановленим законами України [9, с. 23; 10, с. 34].

Досліджуючи предмет кримінального правопорушення, передбаченого ст. 227 ККУ, Т.А. Сокур висловлює думку про те, що визначення недоброякісної продукції включає в себе поняття небезпечної продукції, і навпаки, визначення небезпечної продукції входить до поняття недоброякісної продукції. Дослідниця також пропонує нову редакцію статті, в якій предметом кримінального правопорушення слід визнавати недоброякісну продукцію, товари та матеріалізовані результати послуг і робіт [11, с. 72-73].

Критично ставимося до позиції Т.А. Сокур з таких підстав.

По-перше, визначення недоброякісної продукції не включає в себе поняття небезпечної продукції, оскільки небезпечна продукція не може бути якісною, проте неякісна (недоброякісна) продукція може бути безпечною.

По-друге, зазначена пропозиція порушує принцип економії кримінальної репресії, оскільки захист споживачів (користувачів) від продукції неналежної якості (недоброякісної продукції) може бути ефективно досягнутий за допомогою механізмів цивільного та господарського законодавства.

По-третє, після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відбувається гармонізація та уніфікація законодавства України із законодавством ЄС у визначених сферах, зокрема, у сфері захисту прав споживачів. Наслідком гармонізаційних процесів вже стали відповідні зміни до регулятивного законодавства та закону про кримінальну відповідальність, зокрема, всі виробники зобов'язані вводити в обіг на ринок лише безпечну продукцію, а також встановлено кримінальну відповідальність за умисне введення в обіг на ринку України небезпечної продукції.

Вимоги, які враховуються під час встановлення шкідливості та небезпечності харчового продукту: вплив харчового продукту на здоров'я споживача, а також на майбутні покоління; накопичувальний ефект токсичності; звичайні умови використання харчового продукту споживачем; кожна стадія виробництва, перероблення, обігу; інформація про харчовий продукт, яку зазначено в маркуванні; інша інформація про уникнення негативних для здоров'я наслідків, пов'язаних з харчовим продуктом (п. 44 ч. 1 ст. 1) [12].

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20010405>.
2. Кримінальне право України: Загальна частина / В.Я. Тацій та ін. Харків, 2020. 584 с.
3. Кримінальне право України. Загальна частина / А.А. Васильєв та ін. Харків, 2020. 428 с.
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ, 2018. 1368 с.
5. Наумчук Н.В. Проблеми визначення предмета злочину, передбаченого статтею 227 КК України (умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції). *Право і суспільство*. 2014. № 1-2. С. 243-245.
6. Тимошук Ю. С. Проблема визначення предмету злочину, передбаченого ст. 227 КК України «Умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції». *Право і суспільство*. 2013. № 6-2. С. 323-325.
7. Дудоров О.О., Дудорова К.Б. Умисне введення в обіг на ринку України небезпечної продукції: проблеми кваліфікації та вдосконалення законодавства. *Вісник Запорізького національного університету України: Юридичні науки*. 2012. № 2 (ч. 1). С. 216-223.
8. Готін О.М. Випуск або реалізація недоброякісної продукції в умовах ринкової економіки: проблеми кримінальної відповідальності: монографія. Луганськ, 2004. 288 с.
9. Клименко В.А. Проблема визначення предмету злочину, передбаченого ст. 227 КК України (умисне введення в обіг на ринку

Вимоги до безпечності нехарчової продукції містяться у технічних регламентах, національних стандартах України та інших технічних специфікаціях. Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», технічним регламентом є нормативно-правовий акт, в якому визначено характеристики продукції або пов'язані з ними процеси і методи виробництва. Він може також містити вимоги до термінології, пакування, маркування чи етикетування тією мірою, в якій вони застосовуються до продукції, процесу або методу виробництва (ч. 1 ст. 1). Відповідність продукції вимогам технічних регламентів може бути забезпечено шляхом застосування національних стандартів та/або інших технічних специфікацій, посилення на які містяться у відповідних технічних регламентах (ч. 3 ст. 11) [13].

Постановою Кабінету міністрів України № 1069 від 28 грудня 2016 р. визначено види продукції, до яких здійснюється державний ринковий нагляд, найменування технічного регламенту, дія якого поширюється на відповідний вид продукції, а також орган державного ринкового нагляду, до сфери відповідальності якого віднесено той чи інший вид продукції [14]. Зазначена постанова налічує більше 60 видів нехарчової продукції з посиланнями на відповідні технічні регламенти, які встановлюють вимоги до пакування, маркування та її безпечності.

ВИСНОВКИ

Отже, до предмета кримінального правопорушення, передбаченого ст. 227 ККУ, слід відносити харчові продукти, шкідливі для здоров'я та/або непридатні для споживання, а також нехарчову продукцію, що не відповідає вимогам до безпечності, що визначено відповідними технічними регламентами, національними стандартами України та іншими технічними специфікаціями. Роботи та послуги, які знаходять своє вираження як результат, що є предметом матеріального світу, також може бути визнано предметом кримінального правопорушення.

Формулювання предмету кримінального правопорушення у ст. 227 ККУ, на нашу думку, є незрозумілим та потребує змін. Найбільш прийнятним варіантом з погляду забезпечення зрозумілості закону про кримінальну відповідальність вважаємо заміну звороту, який застосовано у чинній редакції ст. 227 ККУ, на зворот «харчові продукти чи товари, роботи чи послуги, що не відповідають встановленим вимогам до безпеки для життя або здоров'я людини, майна чи довкілля».

України (випуск на ринок України) небезпечної продукції). *Науке право*. 2011. № 4. С. 31–34.

10. Гулявська У.В. Правове регулювання умисного введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції. *Актуальні проблеми правоохоронної діяльності: матеріали наук. практ. конф.* (м. Київ, 20 грудня 2010 р.). Київ, 2010. С. 20-23.

11. Сокур Т.А. Предмет умисного введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 74. С. 68-75.

12. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2735-17#Text>

13. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15.01.2015 р. № 124-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19/ed20150115#Text>

14. Про затвердження видів продукції, щодо яких органи державного ринкового нагляду здійснюють державний ринковий нагляд: постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1069. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1069-2016-п#Text>

References

1. Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 05.04.2001 # 2341–III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20010405> (in Ukrainian).

2. Criminal law of Ukraine: General part / V.Ya. Tatsii et al. Kharkiv, 2020. 584 p. (in Ukrainian).

3. Criminal law of Ukraine: General part / A.A. Vasyliiev et al. Kharkiv, 2020. 428 p. (in Ukrainian).

4. Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine / M.I. Melnyk, M.I. Khavroniuk. Kyiv, 2018. 1348 p. (in Ukrainian).

5. Naumchuk N.V. Problems of determining the subject of the crime provided for in Article 227 of the Criminal Code of Ukraine (intentional introduction on the market of Ukraine of dangerous products). *Law and society*. 2014. № 1-2. pp. 243-245 (in Ukrainian).

6. Tymoshchuk Yu.S. The problem of determining the subject of the crime provided for in Art. 227 of the Criminal Code of Ukraine "Intentional introduction on the market of Ukraine (release on the market of Ukraine) of dangerous products." *Law and society*. 2013. № 6-2. pp. 323-325. (in Ukrainian).

7. Dudorov O.O., Dudorova K.B. Intentional introduction of dangerous products into circulation on the market of Ukraine: problems of qualification and improvement of legislation. *Bulletin of the Zaporizhzhya National University of Ukraine: Legal Sciences*. 2012. № 2 (part 1). pp. 216-223. (in Ukrainian).

8. Hotin O.M. Release or sale of substandard products in the conditions of a market economy: problems of criminal responsibility: monograph. Luhansk, 2004. 288 p. (in Ukrainian).

9. Klymenko V.A. The problem of determining the subject of the crime provided for in Art. 227 of the Criminal Code of Ukraine (intentional introduction on the market of Ukraine of dangerous products). *Our right*. 2011. № 4. pp. 31–34 (in Ukrainian).

10. Huliavska U.V. Legal regulation of intentional introduction into circulation on the market of Ukraine (release on the market of Ukraine) of dangerous products. *Actual problems of law enforcement activity: materials of sciences. practice conf.* (Kyiv, 20.12.2010). Kyiv, 2010. pp. 20-23 (in Ukrainian).

11. Sokur T.A. The subject of intentional introduction into circulation on the market of Ukraine (release on the market of Ukraine) of dangerous products. *The Journal of Eastern European Law*. 2020. № 74. pp. 68-75 (in Ukrainian).

12. On the basic principles and requirements for the safety and quality of food products: Law of Ukraine dated 23.12.1997 № 771/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2735-17#Text> (in Ukrainian).

13. On technical regulations and conformity assessment: Law of Ukraine dated 15.01.2015 # 124-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/12419/ed20150115#Text> (in Ukrainian).

14. On the approval of the types of products in respect of which state market surveillance bodies carry out state market surveillance: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine date 28.12.2016 № 1069. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1069-2016-п#Text> (in Ukrainian).

Oksana MOROZOVSKA

postgraduate student, Kyiv University of Law of the National Academy of Sciences of Ukraine; chief of staff of the Sviatoshyn District Court of Kyiv

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7903-8172>

e-mail: morozovska28@gmail.com

TO THE PROBLEM OF DEFINITION THE SUBJECT OF INTENTIONAL INTRODUCTION (RELEASE ON THE MARKET OF UKRAINE) OF DANGEROUS PRODUCTS

The paper defines the subject of intentional introduction (release on the market of Ukraine) of dangerous products. The Criminal Code of Ukraine provides for responsibility for the intentional introduction (release on the market of Ukraine) of dangerous products, i.e. such products that do not meet the requirements for product safety established by regulatory legal acts, if such actions are committed on a large scale. In legal literature, the subject of a criminal offense is defined as a thing of the material world, in connection with which or on account of which a criminal offense is committed or as information, in cases defined by the criminal law. Scientists and researchers define the subject of intentional introduction (release on the market of Ukraine) of dangerous products in different ways. In our opinion, the subject of the investigated criminal offense is food products that are harmful to health and/or unfit for consumption, as well as non-food products that do not meet the requirements for their safety, which are defined in the relevant technical regulations, national standards of Ukraine and others technical specifications. Items seized from civilian circulation, products of military purpose, as well as products that are a source of ionizing radiation are not the subject of a criminal offense. Work and services are also not the subject of the investigated criminal offense, since the subject can be materialized things, while work is a certain activity or process related to the manufacture of a product or changing its properties, and a service is the provision or transfer of a certain good to the consumer. If the work or service finds its expression as a result that is the subject of the material world, then this materialized result can be recognized as the subject of a criminal offense.

Keywords: dangerous products, substandard products, technical regulations